

⊕ **Главният прокурор Иван Гешев и председателникът му Сотир Цацаров** | снимка Георги Кожухаров

главния прокурор, каквато е била практиката дотогава, или нов кадрови орган на съдебната власт. Спорен е бил и въпросът за мястото на следствието, но накрая депутатите решават и то да бъде в съдебната власт.

Задачата на това изследване не е да се съберат вижданията на участниците за промяна на конституцията, а да осветлим какъв е бил замисълът, когато тя е създавана. Разбира се, няма как да се остане само в миналото и мнозина споделят своите възгледи. Споделено беше разбирането, че е добре професионалната общност да се обедини, по възможност с предложения, които да са на базата на техния опит. И още нещо - идеите и предложенията да не се ограничават до механизмите за устройство на съответните органи, а да се насочат и към проблемите от правоприлагането и законовите норми.

Искането за създаване на механизъм за разследване на главния прокурор е за да не бъде оставен един от органите на държавната власт без възможност за търсене на отговорност. Това са и критики, и препоръки към България от европейските институции в посока за утвърждаване на правовата държава.

Иначе по-големият въпрос е как да се накарат да работят ефективно и качествено институциите. И тук трябва да се търсят решения не само в полето на съдебната власт, тъй като виждаме в последните две години проблема и при парламент, и при правителства. Това, че те не функционират, рефлектира и върху органите на управление на съдебната власт, а така също и върху много други държавни институции. Множество институции, регулатори, комисии са с изтекли мандати и няма кой да изпълни законовите ангажименти към тях. Това не са просто задължения към съответните държавни органи, а е отговорност към българските граждани.

Неработещи институции е равно на създаването на проблеми за много физически и юридически лица. И тук следва въпросът - ще могат ли нашите избраници да погледнат към професионалистите и към лица с авторитет и добра репутация, за да бъдат избрани в тези органи, или ще сме свидетели на нещо, което срива в голяма степен доверието към политиките - партийна подялба на позиции и раздаването им на верни на съответните партии лица. ❏

* Проект на Нов български университет и Съюза на съдиите в България.

// **ФАБРИЧЕН ДЕФЕКТ**

Сменената концепция за прокуратурата в VII ВНС

Проф. Екатерина Михайлова,
конституционалист, прег „Дневник“

От всички интервюирани депутати от VII Велико народно събрание, както и експерти към конституционната комисия*, може да се направи извод, че идеята е била да се устрои независима съдебна власт в демократична и правова държава. Повечето усилия са били насочени към промяна на политическата среда - многопартийна политическа система, провеждане на свободни избори, гарантиране на основните права и свободи, плуралистична политическа среда. Как да бъде устроена и да функционира съдебната власт са оставили това да решат юристите в професионален дебат. От стенограмите на VII ВНС, а и от разказите на интервюираните се разбира, че има разлика между първоначалния вариант на структурата на съдебната власт и това, което е прието по-късно. На първо четене в конституционния проект е утвърдена концепция, която конструира „прокурори КЪМ съдилищата“. Според свидетелствата тази формулировка възпроизвежда модела, който е действал по време на Търновската конституция. В документалните интервюта

в детайли е обяснено каква е сърцевината на тази идея и защо тя е посрещната от прокуратурата със „силен отпор“ и опасения, че ще бъде обезличена. Така се стига до промяната при второто четене, когато е прието, че „структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата“. Концепцията КЪМ изключва главният прокурор да разполага със самостоятелен апарат, а също и не би дала еднакво правно положение на прокурорите и съдиите.

Въпросът за отчетността и отговорността на главния прокурор е бил предмет на дебат и спорове във ВНС - както в конституционната комисия, така и в пленарната зала. Не е имало спор по въпроса дали мястото на прокуратурата е в съдебната власт - всички са смятали, че мястото ѝ е там. Споровете са били дали Народното събрание да избира

Първоначалният проект на конституцията е предвиждал прокурорите да са към съдилищата.